

Життя людини у суспільстві, високий темп системи соціальних динамічних явищ, багатогранність і багатоманітність соціальних контактів людей з різними характерами, уподобаннями, інтересами вимагає підготовки спеціаліста такого рівня, щоб він був спроможним легко управляти системою людських взаємовідносин та бути професіоналом в обраній галузі діяльності. Підготовка спеціаліста в галузі психології починається з вивчення курсу "Загальна та соціальна психологія".

Курс «Загальна та соціальна психологія» передбачає початкове ознайомлення студентів з основами загальної психології: предмет, структура, історичний розвиток, методи дослідження, особистість, її структура, розвиток, свідомість та самосвідомість особистості, пізнавальна та емоційно-вольова сфера, інтелект та когнітивна сфера людини, темперамент та характер, здібності та творчість. Оскільки люди є елементами соціальних утворень, а їх особистісні прояви є необхідною складовою взаємодії з суспільством, то на перший план виходить проблема вивчення особистості людини як діяльнісного елемента соціуму та його розвиток.

Діяльність спеціаліста будь-якої галузі відбувається у системі соціально-психологічних утворень, тому вивчення особистості людини, її поведінки, взаємодії з іншими людьми, факторів та механізмів, які її обумовлюють надається належна увага. Особливого значення набуває формування особистості як соціально-психологічної якості.

Особливості курсу полягають у тому, що він базується як загальний курс психології, як початковий етап входження у нову систему знань. Тому важливим є логічність побудови та поступове ускладнення змісту навчання.

Програма курсу складається з 14 тем, які передбачають ознайомлення студентів з предметом, методами, історією розвитку науки, її структури, розвитком особистості, інтелектом людини, когнітивною та емоційно-вольовою сферою, темпераментом та характером, здібностями та творчістю та їх розвитком, особливостями спілкування в різних групах.

Теоретичним підґрунтям курсу "Загальної та соціальної психології" є принцип єдності свідомості і діяльності. Процес формування особистості, її соціалізації, розвитку усіх сфер особистості та високоморального відношення до світу, самого себе відбувається у активній діяльності. А тому важливого значення у процесі роботи над курсом набуває активність кожного студента як при вивченні теоретичних питань, так і при практичному використанні набутих знань для аналізу власної психіки та психічних проявів людей як складової частини громадянської зрілості особистості людини.

Студент має знати:

- сутність основних понять психології;
- характерні ознаки та риси особистості людини;
- інтелект та когнітивну сферу людини;
- емоційно-вольову сферу людини;
- сутність, обумовленість та прояви темпераменту і характеру;
- здібності та творчість.

Студент має уміти:

- застосовувати знання, навички та уміння для аналізу конкретних проявів психіки особистості людини;
- аналізувати різноманітні явища та процеси пов'язані з особистістю людини, з'ясувати їх причини та передбачати їх наслідки;
- встановлювати систему соціальної взаємодії з іншими людьми, враховуючи при цьому особливості прояву властивостей темпераменту;
- організовувати власну практичну (у тому числі й інтелектуальну) діяльність у відповідності з особливостями когнітивної сфери та темпераменту;
- оцінювати особливості прояву структурних складових власного характеру у різноманітних ситуаціях взаємодії з іншими людьми.

ПРОГРАМА

Вступ. Мета зміст, методи навчання, регламент курсу. Прикладний характер знань та умінь, передбачених для отримання студентами.

Тема1. Предмет, стан, структура і методи психології. Розвиток психіки і свідомості – 2 години

- предмет загальної та вікової психології;
- психіка і нервова система;
- стан і структура психології;
- методи дослідження у психології;
- розвиток психіки і свідомості.

Література: [1,2,3,4(4-6,16-23),9,11]

Тема2. Особистість у психології - 4 години

- поняття особистості;
- структура особистості;
- активність і спрямованість особистості;
- самосвідомість особистості;
- розвиток особистості, періодизація розвитку.

Література: [1,2,3,4(34-59),9,11]

Тема3. Увага -2 години

- сутність функції уваги;
- фізіологічне підґрунтя уваги;
- властивості уваги;
- вікові особливості уваги.

Література: [1,2,3,4(103-111),9,11]

Тема4. Відчуття та сприймання - 2 години

- сутність відчуттів та сприймання;
- фізіологічне підґрунтя відчуттів та сприймання;
- класифікація відчуттів та сприймання;
- закономірності відчуттів;

- розвиток відчуттів та сприймання.

Література: [1,2,3,4(89-93),9,11]

Тема 5. Пам'ять - 2 години

- поняття про пам'ять;
- види пам'яті ;
- процеси пам'яті;
- індивідуальні особливості пам'яті;
- вікові особливості пам'яті.

Література: [1,2,3,4(93-97),8,11]

Тема 6. Мислення – 2 години

- загальна характеристика мислення;
- мислення як процес;
- мислення як розв'язування завдання;
- форми мислення;
- розвиток мислення людини.

Література: [1,2,3,4(97-100),9]

Тема 7. Уява. Інтелект – 2 години

- поняття про уяву та її процеси;
- фізіологічне підґрунтя та значення уяви;
- сутність та види інтелекту;
- динаміка інтелекту. Вимірювання інтелекту;
- віковий розвиток уяви.

Література: [1,2,3,4(100-103,83-89),6,9,12]

Тема 8. Емоційно-вольова сфера людини - 2 години

- сутність та фізіологічне підґрунтя почуттів;
- форми емоцій і почуттів. Вищі почуття;
- сутність волі;
- структура вольового акту;
- почуття і вольові якості особистості;
- віковий розвиток емоційно-вольової сфери.

Література: [1,2,3,4(126-140),5,12]

Тема 9. Темперамент та характер -2 години

- сутність та теорії темпераменту;
- характеристика та прояви типів темпераменту;
- сутність характеру;
- структура характеру;
- інкові прояви темпераменту та характеру.

Література: [1,2,3,4(140-158),5,12]

Тема 10. Здібності та творчість - 2 години

- характеристика здібностей, обдарованості та геніальності;
- творчість людини;
- особистість творчої людини та її життя;
- віковий розвиток здібностей та творчості.

Література: [1,2,3,4(111-126),5,12]

Тема 11. Соціальна психологія як наука (2 години)

- предмет соціальної психології;
- історія розвитку соціальної психології;
- основні теоретичні концепції соціальної психології;
- методи соціально-психологічних досліджень.

Література: [3,5,7,8,11]

Тема 12. Групи у соціальній психології (4 години)

- Загальна характеристика груп
- Класифікація груп
- Загальна характеристика великих соціальних груп
- Етнічні групи
- Національний характер українців
- Психологічна характеристика соціальних класів
- Характеристика та класифікація малих груп
- Кількісний склад малої групи
- Структура взаємин у малій групі
- Колективістське самовизначення

Література: [3,5,7,8,11], [1,3,5,7,8,9,10,11]

Тема 13. Особистість у контексті групової взаємодії (2 години)

- Група і особистість. Меншість та більшість у групі
- Феномени внутрішньогрупової взаємодії
- Агресія. Виникнення та послаблення агресії
- Фактори та прояви альтруїзму

Література: [3,5, 6,7,8,11]

Тема 14. Психологія спілкування (2 години)

- Сутність та значення спілкування для психічного розвитку особистості
- Функції спілкування. Вербальне спілкування
- Невербальні засоби спілкування
- Спілкування як взаємодія. Феномени перцепції у процесі спілкування

Література: [2-5, 7,8,10,11]

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ КУРСУ

Тема	Загальн. обсяг годин	Лекції годин	Практ. (семін.) заняття годин	Лаборат. роботи годин	Самост. опрац. матер.	ІРС годин
1-й модульний цикл дисципліни «Загальна та соціальна психологія»						
Тема1. Предмет, стан, структура і методи психології. Розвиток психіки і свідомості.	12	2	2		8	
Тема2. Особистість у психології.	16	4	4		8	
Тема3. Увага	9	2	2		5	
Тема4. Відчуття та сприймання.	9	2	2		5	
Тема5. Пам'ять.	10	2	2		6	
Тема 6. Мислення.	13	2	2		9	
Тема 7. Уява. Інтелект.	13	2	2		9	
II МОДУЛЬНИЙ ЦИКЛ						
Тема 8. Емоційно-вольова сфера людини.	13	2	2		9	
Тема 9. Темперамент та характер.	17	2	2		9	
Тема 10. Здібності та творчість.	13	2	2		9	
Тема 11. Соціальна психологія як наука	6	2	2		2	
Тема12. Групи у соціальній психології	6	4	4		2	
Тема 13. Особистість у контексті групової взаємодії	6	2	2		2	
Тема 14. Психологія спілкування	7	2	2		3	
Всього за дисципліну	150	32	32		86	

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Тема1. Предмет, стан, структура і методи психології. Розвиток психіки і свідомості-2години

- поняття про загальну та вікову психологію
- нервова система – підгрунття психіки
- напрямки сучасної психології
- галузі сучасної психології
- методи дослідження психіки
- розвиток психіки і свідомості

Література: [1,2,3,4,9,11]

Тема2. Особистість у психології- 4 години

- сутність особистості людини
- структура особистості людини (К.К. Платонов, А.В. Петровський, З. Фрейд)
- джерела активності особистості людини
- спрямованість особистості
- самосвідомість особистості
- розвиток особистості
- періодизація розвитку

Література: [1,2,3,4,9,11]

Тема3. Увага-2години

- поняття про увагу та її функції
- фізіологічні механізми уваги
- види уваги
- структура уваги як взаємодія її властивостей
- вікові особливості уваги

Література: [1,2,3,4,9,11]

Тема4. Відчуття та сприймання-2години

- поняття про відчуття
- особливості сприймання
- фізіологічне підгрунття відчуттів та сприймання
- класифікація відчуттів та сприймання
- закономірності відчуттів
- спостереження і спостережливість
- розвиток відчуттів і сприймання

Література: [1,2,3,4,9,11]

Тема5. Пам'ять-2години

- сутність пам'яті
- види пам'яті
- різновиди запам'ятовування
- відтворення та його види

- забування та збереження як процеси пам'яті
- індивідуальні особливості пам'яті
- вікові особливості пам'яті

Література: [1,2,3,4,8,11]

Тема 6. Мислення-2години

- поняття про мислення
- мислення як процес
- види мислення
- мислення як процес розв'язування задач
- форми мислення
- розвиток мислення

Література: [1,2,3,4,9]

Тема 7. Уява. Інтелект-2години

- сутність уяви
- процеси уяви
- фізіологічне підґрунтя уяви
- значення уяви
- сутність та види інтелекту
- динаміка та вимірювання інтелекту
- віковий розвиток уяви

Література: [1,2,3,4,6,9,12]

Тема 8. Емоційно-вольова сфера людини-2години

- сутність та фізіологічне підґрунтя почуттів
- форми емоцій і почуттів
- вищі почуття
- сутність волі
- структура вольового акту
- почуття і вольові якості особистості
- віковий розвиток емоційно-вольової сфери

Література: [1,2,3,4,5,12]

Тема 9. Темперамент та характер-2години

- поняття та обумовленість темпераменту
- типи темпераменту
- темперамент та індивідуальний стиль діяльності
- загальне розуміння та природа характеру
- структура характеру
- національний характер
- вікові прояви темпераменту
- формування характеру на різних вікових етапах

Література: [1,2,3,4,5,12]

Тема 10. Здібності та творчість - 2 години

- характеристика здібностей, обдарованості та геніальності;
- творчість людини;

- особистість творчої людини та її життя;
- віковий розвиток здібностей та творчості.

Література: [1,2,3,4,5,12]

Тема 11. Соціальна психологія як наука (2 години)

- предмет соціальної психології
- Вихідні концепції для соціальної психології
- Перші експериментальні дослідження у соціальній психології
- Сучасні теоретичні концепції соціальної психології
- Методи дослідження у соціальній психології

Література [3,5,7,8,11]

Тема 12. Групи у соціальній психології. Великі соціальні групи. (2 години)

- Загальна характеристика та класифікація груп
- Загальна характеристика великих соціальних груп
- Етнічні групи
- Національний характер українців
- Психологічна характеристика соціальних класів

Література [3,5,7,8,11]; [1,3,5,7,8,9,10,11]

Тема 13. Групи у соціальній психології. Малі соціальні групи (2 години)

- Характеристика та класифікація малих груп
- Кількісний склад малої групи
- Структура взаємин у малій групі
- Колективістське самовизначення

Література [3,5,7,8,11]

Тема 14. Особистість у групі (2 години)

- Вплив групи на особистість. Меншість та більшість у групі, їх психологічна характеристика
- Соціальна фасилітація та інгібіція
- Деіндивідуалізація
- Агресія та соціально-психологічні фактори, що її обумовлюють
- Психологічна характеристика та умови виникнення альтруїзму

Література [3,5,6, 7,8,11]

Тема 15. Психологія спілкування (2 години)

- Поняття про спілкування. Значення спілкування
- Види та функції спілкування
- Вербальне та невербальне спілкування
- Феномени перцепції у процесі спілкування

Література [2-5,7,8,10,11]

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Соціально-психологічні теорії особистості. – 4 год.
2. Соціально-психологічна природа особистості. – 2 год.

3. Сутність соціалізації особистості. – 2 год.
4. Вікові кризи і процес соціалізації особистості. – 4 год.
5. Статусно-рольові характеристики особистості. – 2 год.
6. Статусно-рольові характеристики особистості. – 2 год.
7. Труднощі спілкування. – 2 год.
8. Деформації спілкування. – 2 год.
9. Бар'єри спілкування. – 2 год.
10. Групова динаміка. – 2 год.
11. Керівництво і лідерство у малій групі. – 2 год.
12. Групова згуртованість. – 2 год.
13. Груповий тиск. Конформізм. – 2 год.
14. Сутність соціальної установки. – 2 год.
15. Соціальна установка і реальна поведінка. – 2 год.
16. Психологічні особливості прийняття групового рішення. – 4 год.
17. Особливості міжгрупової взаємодії і міжгрупового сприймання. – 4 год.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання навчального матеріалу на основі опорного конспекту лекцій та навчальної літератури.

Контроль навчальної роботи – тестування з теоретичного матеріалу, заслуховування повідомлень студентів на практичних заняттях, співбесіда за результатами роботи, виконання комплексних контрольних завдань.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль навчальної роботи студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою (регламент додається).

Література по загальній психології

№ п/п	Назва навчальної літератури	Найважк. кільк. прим.	Вид
А. Основна навчальна література			
1	М'ясоїд П.А. Загальна психологія. К.: Вища школа, 2000. – 480с.	5	посібник
2	Основи загальної психології./ За ред. С.Д. Максименко. – К.: Перспектива, 1998. – 256с.	100	посібник
3	Общая психология./ Под. ред. А.В. Петровского. – М.: Просвещение, 1986. – 464с.	1	підручник
4	Психологія./ За заг. редакцією Л.М. Кудояра – Суми: СумДУ, 2011. – 331с.	100	посібник
5	Психология./ За ред. Ю.Л. Трофимова.- К.: Либідь, 2001, -560с.	1	підручник

Б. Додаткова навчальна література

№ п/п	Назва навчальної літератури	Наявна кільк. прим.	Вид
6	Грановская Р.М. Элементы практической психологии. СПб.: Свет,1997.- 608с.	1	Посібник
7	Дружинин В.Н. Психологияобщихспособностей. – СПб.: Питер,2000.-368с.	3	Посібник
8	Естественнонаучныеосновыпсихологии./Под.ред. А.А. Смирнова, А.Р. Лурия, В.Д. Небылицын – М. : Педагогика, 1978. – 368 с.	1	Науковий збірник
9	Немов Р.С. Психология. В 3 кн. – М.: ВЛАДОС,2001.Кн. 1. – 688с.; Кн.2. – 608с. кн.3. – 640с.	3	Підручник
10	Основи психології./ За ред. О.В. Киричука, В. А. Роменця. К.: Либідь,1996. – 632с.	2	Підручник
11	Общаяпсихология./ Под. ред. В.В. Богословского. – М.: Просвещение,1981. – 384с.	2	Посібник
12	Столяренко Л.Д. Основыпсихологии. – Ростов н/Д.: Феникс,2003. – 672с.	1	Посібник
13	Роменец В.А. Історія психології ХІХ – початку ХХ ст. – К. : Вища школа,1995. – 614с.	1	Посібник
14	Роменець В.А., Маноха І.П. Історія психології ХХ ст. – К.: Либідь,1998. – 992с.	1	Посібник
15	Роменец В.А. Психологія творчості. – К.: Либідь,2001. – 288с.	2	Посібник
16	Эльконин Д.Б. Избранныепсихологическиетруды. – М. : Педагогика,1989. – 560с.	1	Науковий збірник
17	Ярошевский М.Г. Историяпсихологии. – М.: Мысль, 1985. – 576с.	2	монографія

ЛІТЕРАТУРА по соціальній психології

А. Основна навчальна література

№п/п	Назва навчальної літератури	Вид	Наявна кількість примірників
1	Майерс Д. Социальная психология.-СПб.:Питер,1999-688с	Підручник	5

2	Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія. У двох книгах. Кн.1.-К.:Либідь, 2004.-576. Кн.2.- К.:Либідь,2006.-560с.	Підручник	5
3	Романовська Л.І., Подкоритова Л.О. Диференційна психологія. – Львів: Новий світ – 2000, - 2008. – 236с	Посібник	1
4	Москаленко В.В. Соціальна психологія.-К.: Центр навчальної літератури, 2008.-688с.	Підручник	3
5	Цимбалюк І.М. Психологія спілкування.-К.:ВД Професіонал, 2004.-304с.	Посібник	3
6	Корнев М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія. – К., 1995.-304с.	Підручник	1
	Додаткова література		
7	Баронин А.С. Этнопсихология. – К.: МАУП,2000.-116с.	Посібник	1
8	Гримак Л.П. Общение с собой. – М.: Политиздат, 1991. - 320с.	монографія	1
9	Еникеев М.И. Общая и социальная психология. – М.: НОРМА-ИНФА., 2000.-624	Підручник	1
10	Каган М.С. Мир общения. – М.: Политиздат, 1988. – 320с.	Монографія	1
11	Чорнобай В.А. Социальная психология. – Ростов н/Д.: Феникс, 2004.-256	Посібник	1

Розробник програми _____
(підпис)

ст. викл. Сахно П.І.
(вчене звання, ініціали, прізвище)

Завідувач кафедри _____
підпис) (вчене звання, ініціали, прізвище)

доцент Світайло Н.Д.

« _____ » _____ 2017р.

Регламент

Модульно-рейтингового контролю і оцінювання з навчальної дисципліни “Загальна та соціальна психологія”

1. **Структура навчальної дисципліни:** загальний обсяг 150 години (5кр); лекцій – 32 годин, практичних – 32 годин, СРС – 86 години; ПМК
2. **Організація навчального процесу:** семестрів викладання -1, модульних циклів -2.
3. **Шкала оцінювання з навчальної дисципліни:** R=100 балів

Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:

I сем. а) Систематичність і планомірність роботи на заняттях – 16 балів.

б) результати самостійної роботи – 15 балів

в) Робота на практичних заняттях 57 балів

- виконання тестових завдань - 25 балів;

- усні повідомлення: 32 балів;

г) виконання підсумкового контролю - 12 балів.

Оцінювання здійснюється за рейтинговою технологією

Умови ліквідації заборгованостей з поточної роботи: перескладання незадовільних оцінок з модульних контролів здійснюється не пізніше двох тижнів наступного модульного циклу, як правило, одноразово; при виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи і незадовільній підсумковій оцінці з модульного циклу рейтингові бали студентів нараховуються; при позитивній оцінці за модульний цикл і виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи підвищення рейтингового балу шляхом перескладання будь-якої складової навчальної роботи не здійснюється.

Підсумкове семестрове оцінювання навчальної роботи студента та умови допуску (недопуску) студента до підсумкового контролю:

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою оцінювання та європейською шкалою оцінювання ECTS відповідно до накопичених рейтингових балів визначається із таких співвідношень:

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
		диференційований залік
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	задовільно
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
1-34	F	

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “FX” студент має право на дворазову спробу отримання позитивної оцінки на заході підсумкового семестрового контролю (перше перескладання викладачеві, друге – комісії).

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “F” студент не допускається до заходу підсумкового семестрового контролю, вважається таким, що має академічну заборгованість з навчальної дисципліни, і представляється деканатом до відрахування (крім випадків продовження деканатом ліквідації академічної заборгованості за наявності документально підтверджених поважних причин неуспішності студента).

Лектор потоку _____
(підпис)

_____ Сахно П.І.
(Ініціали, Прізвище)

Завідувач кафедри _____
(підпис)

_____ Світайло Н.Д.
(Ініціали, Прізвище)

« _____ » _____ 2017 р.